

Előfizetési díj:
Postán vagy Pécselt hírből küldve:
egész évre 5 ft, félre 2 ft 50 kr.
egyed évre 1 ft 25 kr.
Egyes szám 10 kr.
Megjelenik minden szombaton.
Egyes számok kaphatók Weidinger N.
könyvesknél (Szedőúti-tér.)

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára:
Egy öt hasábas petit sor egyszeri
megjelenésért 6 kr., 3-szori 5 kr.,
10-szerért 4 kr. Ázetendő. — Minden
hirdetés után 30 kr. bélyegdíj áze-
tendő. A nyilatkozó petit sora 10 kr.
A hirdetési díj előre ázetendő.

SZERKESZTŐI IRODA:
Ó-pósta-utca 16-ik szám.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.
Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városház épületben, Lill János úr a budai külvárosban,
Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

KIADÓ HIVATAL:
János-utca 8-ik szám.

Tűzoltóság.

A félelem sajtóságos érzete dő-
bent meg bennünket, valahányszor
olvassuk a lapokban, hogy majd itt,
majd ott pusztított a tűzvész; . . .
félünk, mert — a mitől a Mindenható
ővjon! — bennünket is érhet a sors-
harag s akár véletlen, akár gondatlan-
ság, avagy gonosz szándék követke-
zőtében tűz tör ki házáink födelén: beáll
a rémület, a kétségbeesés s a veszély
hatványozott mértékben tornyosul
fejünk fölé, az enyészet szörnyével
fenyegtetvén, — minthogy ez idő sze-
rint nincs rendezett intézményünk,
mely erőt, bátorságot s oltalmat nyuj-
tana a veszedelemben; nincsenek kép-
zett, szakavatott embereink, kik, midőn
megkondul a vészharang, harcra kel-
nének a szörnyű elem pusztító dühé-
vel; nincs — tűz oltó s á g u n k !

A város hatósága, mely kezdetben
oly hathatósan támogatta s ambicio-
nálta az egyület, — később megszün-
tette ama „morális“ hatást, mely
az anyagi támogatás mellett okvetlen
megkivántatik minden ily egyesület
életerejének s tetterős fennállásának
biztosítására: a minek az lett a ter-
mészetes következménye, hogy az egy-
leti szellem lankadt, az összekötő ka-
pocs meglazult s oszlásnak indult az
egész intézmény.
Először az intelligencia lépett ki
az egylet kötelékéből, ezt aztán a nagy-
többség követte s beállt a rohamos
hanyatlás.
Nagy hiba volt az is, hogy az
egylet vezetésével oly egyének bizat-
tak meg, kik nem fejtettek ki kellő
tevékenységet, buzgóságot, kik nem
voitak képesek az egylet életerejét
fenntartani.
Ebben a hibában szenvedt egyle-
teink nagyrésze manapság is.
Ez állapot tarthatatlan!
Okvetlenül és sürgősen intézked-
nünk kell, hogy ismét legyen rendsze-
rezett s egy közel 30,000 lakóssal bíró
városnak megfelelő tűzoltóságunk.
Hallomásunk szerint a város ha-
tósága megbeszélés tárgyává tette már
ez ügyet, melynek égető szükségét
mindenki könnyen beláthatja, — s a
város pénztára terhére szándékozik a
tűzoltóságot szervezni, mely az eddigi
tervezet szerint mintegy 4—5000
forintba kerülne évenként.
Miért ismét a város pénztárába
markolni?
Miért az új teher?
A tűzoltóság kérdése társadalmi
kérdés. Minden városnak, minden vala-
mire való falunak van „önkéntes
tűz o l t ó s á g - a , s csak Pécs szabad
királyi városnak ne lenne, ne lehetne?
Balgaság!
Itt az idő, itt az alkalom, hogy
városunkban az önkéntes tűzoltóság
ismét feltámadjon halottaiból, mint
Phoenix hamvaiból s ifjú erővel, lanka-
datlan kitartással, buzgó törekvéssel
álljon sorompóba.
Október hó elején életbe lép az
új ipartörvény, mely társulásra
kényszeríti az iparosokat; követ-
kezőleg a hatóság, egyszersmind a
keresk. s iparkamarával kieszközöl-

hetné, hogy az iparos ifjuság magáévá
tegye a nagy horderejű kérdést s már
amugy is társulva, mint megalakult
társulat kezébe vegye a tűzoltás ügyét,
s lenne rendszeres tűzoltóság.
Ha József főherceg tűzoltóskod-
hatik, miért ne tűzoltóskodhatnak
iparos ifjaink?
Csak egy kis jó szándék s akarát
kell hozzá s az ige testté válik.
Csupás a hiuság rabjaira. Öfelsége
elrendelte, hogy ezentul néhány orvóval,
igy a szent-István-, Lipót- és Vaskorona-
renddel nem jár semmi előjog, sem lovag,
báró, gróf, vagy exzellenziás cím. A
rendjel ezzel üres cifrasággá degradá-
tatott, a minthogy a legtöbb esetben
nem is volt egyének tekinthető. Üdvözöljük
a rendelet, mely társadalmi tekintetben
kittűnő fastrom gyanánt fog szolgálni a
rangkorságra.
Uralkodók találkozója. A politikai
világ legfőbb eseménye Vilmos német
császár és Ferenc József uralkodónk
találkozója. Publiciszták, diplomataik, poli-
tikusok a legmesszebb menő következte-
teket fűzik e találkozáshoz. Vilmos német
császár kedden délután utazott el a
gassteini fürdőből. Szerdán búcsulótá-
ratást tett a németalföldi hercegnőnél és dél-
előtt külön vonaton Ischbe utazott. Uralko-
dónk Ebenezer-ig Vilmos császár elé
utazott, hogy ott üdvözölje és Ischbe ki-
sérje, hova a vonat dében érkezett meg.
A külföldi sajtó igen élénken foglalkozik
e találkozással. A bécsi lapok azt hiszik,
hogy a találkozás az európai hatalmak új
csoportosulásának csiráját hordja magában.

barátját szomorúsággal tölti el, hogy a re-
publikánsok s monarchistákkal és hona-
partistákkal egyetemben törnek a köztársá-
ság megrontására.
Egy másik távirat Versaillesből jelenti,
hogy a szakítás Kínával bekezdve. A
franciai megszálltak Formosa szigetnek
egy részét.
Milán s zerb király elfogadta királyunk
meghívását a nagy hadgyakorlatokra; Bécs-
ben a Burgba fog szállni.
A pápai konzisztoriumban, mely szeptem-
ber hó közepén ül össze, a kapnai, bo-
lognai és palermói érsekek ki fognak nevez-
tetni bibornokokká.
Az atheni királyi palota e hó 5-én ki-
gyulladt. A tűz erős szél által támogatva,
a palotát csaknem egészen elpusztította.
A kolera szűnik s legközelebb remélhe-
tőleg jelenthetjük, hogy teljesen megszűnt.

— Azt ön nem fogja tenni. Tudom,
hogy bizonytalan jövő elé néz . . . A ma-
gyarországi viszonyok nem állandóak. Ön
itt hagy egy hivatali, 5 ft 25 kr. napi
díjjal egy új, töredékeny pályára lép.
Mindenkép csak áldozatot hoz . . . De ne
feleddje a haza ügyét. Köztem és Magyar-
ország közt nincs választása — utazék
holnap Baranyába.
— Igen, de — veté ellene Helfy,
hogy időt nyerjen — nincs is magyar
diszruhám, így pedig meg sem jelenhetek
otthon!
— Hogy ez a gondolat ne bántsa,
barátom, van még nekem hazulról egy
pár attilám, szük nadrágom. Adok én ön-
nek mindent. Hisz Kossuth Lajosnak ugy
sem lesz többé szüksége Magyar ruhára —
legfeljebb csak arra az egyre, melybe
felöltöztetik — ha majd ravatára teszik.
S Kossuth rögtön kivett a szekrényé-
ből egy sötét-zöld bársony attilát, meggy-
szin nadrágot, kalpagot. — Majd otthon
megszárazítja magának, mert kissé bő
lesz testére — tréfálódzék Kossuth! —
De bizony Helfy sohasem engedte, hogy
egy varranyit is fejtsenek Kossuth ruhá-
ján. Hordja a zöld bársony attilát ünne-
pélyességek alkalmával s jól érezte magát
benne, ha kissé nagy is volt neki. Hisz
ezt viselte Kossuth, midőn Tápó-Bieske
után Pestre bevonult! — Avagy Las Cazes
nem a marengói köpenyt borította-e a me-
ghalt Napoleonra Elbán? Vannak ruhadara-
bok, melyek többet jelentenek egy kö-
épitlenél. Ilyen volt a Kossuth zöld attilája is.

S ez nagy hiba!
Vagy talán tűzoltóságnak neve-
zhető az a pár száz, tüzes vörös posztó-
val s keresztbe rakott csákányt ábrá-
zó „zsuzsu“-val czifrázót egyen-
ruhás ember, a ki néhanapján kibuzza
a város lomtárából a Széchenyi-térre
az öreg fekskendőt és meglocsolja vele
a nagy hőség miatt szomjúságtól gyöt-
rött fákat? . . . Ez nem tűzoltóság,
csupán élő siremléke a boldogult
„Önkéntes torna- és tűzoltó-
egylet“-nek, mely nagy animáló
keletkezett, egy ideig virágzott s meg
is felelt hivatásának; de lassankint
ugy a nagyközönség, mint a városi
hatóság rideg közönye folytán kezdett
alább és alább szállani, végre elbakott,
kimult s felvette a „néhai“ nevet.

Közöny?! . . . . .
Igen, ez ölte meg a közhasznu s
az oly nagy fontosságú együletet.
A mikor megalakult, ott láttuk
tagjai sorában a legelőbbkel fiatal
ügyvédek, tisztviselők, jogakadá-
miánk lelkes polgárait, kik a keres-
kedő s iparos ifjusággal karöltve s
vállvetve működtek, fáradtak; együtt
rohantak vész idején a dühöngő lángok
közé s nemes elszántsággal, ön-
feláldozó készséggel igyekeztek el-
nyomni a csapongó tűz pusztító hatal-
mát, megvédeni a vész-sujtott felebarát
veszendő javait.
Az óta sok viz folyt le a Dunán!

Külföldi szemle.
Németország és Anglia közt növelni
fogja a viszonyoknak különben is meglehe-
tős feszültségét egy sajnós esemény, mely
legközelebb fordult elő az Északi-tengeren.
Angol halászbarkák frivol betykeséggel meg-
támadtak egy német élelemszállító hajót,
halállal fenyegették és aztán a szó szoros
értelmében kifosztották legénységét. A né-
metek nem kételkednek benne, hogy példás
büntetés fogja sújtani az angol kalózkodat.
Az északi-tengeri német s angol halászok
között egyébiránt már jó ideje napirenden van
a czivakodás s a német hajósok védelmére
külön agyuasádot kellett kirendelni.
Az angol kormány — mint Londonból
jelentik — Egyiptomba küldötte Northbrook
lord tengerészeti minisztert. Kötelessége a
viszonyok tanulmányozása és tanácsot adni
az egyiptomi kormányának.
Párizsból távirják: A francia nemzet-
gyűlés megalakult s valóságos útrányal
kezdődött, mely csak másfél óra múlva szűnt
meg, a mikor megválasztották a nemzetgyű-
lés 33 tagu bizottságát. A szabadság minden

Helfy Ignác első megvá-
lasztása Baranyában.
Az „Egyetértés“ egyik számában Páz-
mányi Dénes egy epizódot közöl, mely
bennünket, mint baranyaikat annál
inkább is érdekel, minthogy lefolyásának
fő-színhelye — Baranya vármegye.
Lássuk csak:
Helfy 1868-ban tanár volt Milánó-
ban, olasz városi tanár. Szerkesztette a
melletti „Magyar“ magyart s egy olasz
lapot, melynek czime hamarjában nem jut
eszembe. Arra, hogy magyar képviselő le-
gyen, Helfy cseppet sem gondolt. Opponált
volt a 67-iki kiegyezésnek, nem is akart
visszajönni hazájába, sőt ép 68 nyarán
egy nagyobb kiránduláson volt Angolor-
szágban.
Baranyamegye egyik kertjele azon-
ban (ha jól tudom a sásdi) megemlékezett
volt, hogy vannak még igaz hazafiak a
számkivetésben — és a nélkül, hogy csak
Helfy meg is kérdezék volna, megvá-
lasztották képviselőnek Bittó István elle-
nében. Nem tudván, hogy Helfy hol tar-
tózkodik, a mandátumot elküldték volt
Kossuth Lajosnak.
Kevéssel ezután megérkezik Helfy
angol utjából Turinba. Kossuthhoz siet.
— Nem vett ön mostanában levelet
Baranyából? Kérde tőle a kormányzó.
— Nem, kitől s ugyan miért?
— No hát akkor figyeljen jól! — s
Kossuth pozícióba tette magát: „Milyen
tisztelt nagy hazafi! — s monda vala egy
szép köszöntőt Helfynek, melynek végén
átnyújtá neki, melyen meghajlva magát,
a képviselő megbízói levelet.
— Hogyan, én képviselő vagyok?
De hisz akkor haza kellene utaznom, itt
hagyni önt, kormányzó ur — soha, soha!
. . . Elküldöm nyomban lemondásomat.

S Helfy másnap vitte a mozdony Ma-
gyarország felé. Ment először is bemutatni
magát választóinak — Baranyába. Hisz
nem látták ott még soha; csak annyit
tudtak róla, hogy kicsi és kopasz.
Baresnál időzik a vonat egy fél órát.
Helfy leszállt és kávézni ment az állomási
épülettel szemben lévő vendéglőbe. Ez
alatt megérkezett 600 választója egy külön
vonattal Villányból. — Hol van Helfy?
Ki látta Helfy? . . . Senki se ösmerte . . .
Hogy néz ki? Hát kicsi és kopasz! . . .
No olyan van egy az első osztályú koc-
siban! . . . Oda rohantak, felnyitják az
ajtót nagy hirtelen . . . Milyen tisztelt
nagy hazafi! . . . Menjenek a pokolba! . . .
A kis kopasz, ki benne ül, Bittó István
volt, a ki ép megbukott Helfyvel szemben.
Másodszor esengetnek. Helfy elköltvén
kávéját, ki jön az étteremből. Egy angol
plaidibe van burkolva. De „hisz ő is kicsi
és kopasz! Talán ön Helfy? — Igen én
vagyok! — Hurrá, meg van! — S 600
torok éljent kiált. — Milyen tisztelt nagy
hazafi! — Boesánat, egy pillanatot vár-
janak csak . . . S Helfy kiveszi titáská-
jából Kossuth zöld attiláját, így ni, most
kérem . . . Milyen tisztelt nagy hazafi!

TÁRZA.
Öreganyó.
Öreganyó pápaszemét
Órrára biggyeszti,
S nagy vigyáza asztalából
Zsoltárkönyvet vesz ki.
Zsoltárkönyve' rézkapására
Neve van bevésve —
Hej a ki azt bevésotte? . . .
Imádkozunk érte!

Hogy remegő kezeire
Örömkönyvek hullnak . . .
Hogy örült a szegény férfi
Ánnak a fiúnak —
És a gyermek kedves arca . . .
Most is mosolyg rája . . .
Ketten vannak, kik ismerték:
Ő, meg — bibliája.
Ezzel játszott a fiúcska . . .
Kis kezébe fogta —
S először is a Jézuskát
Szépen megcsókolta . . .
És hamisan egy tett, mintha
Olvasna belőle . . .
Édes emlék . . . mellé hull az
Öreganyó könyve.

Ez a multja: férje adta,
Fia játszott vele —
Ez jövője, véle leszen
Közös sirba téve.
Ez a multja, ott szemléli
A szeretet képét . . .
Ez jövője, itt dicserik
Szerelmi hűségét,
S ez jelenje: él bizalma,
Vigaszt lel hitében . . .
Áldás van a bibliának
Minden betűjében.
Szigethy K.

Milyenek a férfiak?
16 éves korukban: sok beretvát ron-
tanak s még több regényt olvasnak.
17 éves korukban: első ízben szerel-
mesek „a sirig“, költeményeket faragnak,
kezdenek nem tanulni (ha ugyan addig
tanultak) s erősen dohányozni.
18 éves korukban: pedrik a bajnust,
ha nincs is, az írásban szívesen gyakorol-
ják magukat, a párbajnak sem ellenei s
igen hajlandók a „hütelen kedves“ miatt
főbe löni magukat (természetesen csak gon-
dolatban).
19 éves korukban: legujabb divat sze-
rint öltözködnek, suttetik a hajukat s már
két rendbeli viszonyuk van.
20 éves korukban: házasságról be-
szélnek, udvariasak és előzékenyek az
összes nővilág iránt, még a szobacizcu-
sokat sem véve ki.
21 éves korukban: asszonyba szeret-
nek s megvetéssel beszélnek a házasságról.
22 éves korukban: szívesen beszélnek
lovakról, kutyákról s kártyajátzmakról, kér-

kednek szerelmeslevelekkel, önmaguknak
küldözgetnek gyengéd ajándékokat, melyek
fölött élénk meglepetésüknek adnak ki-
fejezést.
23 éves korukban: hajfűrtök gyűjté-
sével foglalkoznak s lemondásról beszélnek.
24 éves korukban: beleszeretnek egy
szőkebe, aki szelleműs, különben a szép-
ségre nem igen néznek már és nem tán-
colnak többé.
25 éves korukban: inkább a pénzre
vannak tekintettel, mint a bájakra, kutyát
tartanak s sok pipával látják el magukat.
26 éves korukban: színesnőt prote-
gálnak, kiről sok szépet irnak, vagy irat-
nak a lapokba s kire még többet költenek.
Kezdenek hébe-korba munkához is látni,
a mivel aztán nagyra vannak.
27 éves korukban: minden nőnek ud-
varolgatnak, mindenkit „legszebbnek“ je-
lentve ki. — Olykor házasságra is gon-
dolnak s fűteszik magukban, hogy már
ezentul szolidabbak lesznek.
28 éves korukban: a megállapodottat
adják, visszajára nézegetik magukat a tü-
körben s néha váltig állítják, hogy bete-
gesek.
29 éves korukban: arra a gondolatra
jutnak, hogy oly nőt vesznek el, ki beteg-
ápoláshoz ért.
30 éves korukban: sok habozás után
— megösmülnek. Tízennegy napon át igen
kedvesek és szeretetreméltók a feleség
irányában, angyalnak nevezik őt s egye-
dül neki élnek.
31 éves korukban: egyszerre fukar-
kodni kezdenek, panaszkodnak a piperész-
kedés ellen s a feleséget kedvesemnek
szólítják.
32 éves korukban: rettenetesen unat-

Öreganyó.
Régis-rég volt, menyasszony volt,
Karcus, szép, igéző.
Boldog is volt, lakodalmán
Ezer volt a néző.
Mikor is volt lakodalma? . . .
Éppen hatvan éve!
De azért a selyemruha
Tisztán el van téve.
Abban fogják eltemetni
Oda férje mellé,
Nyugodalmit szegény öreg
Máshol fel sem lenő . . .
Megfogadta a férjének.
Esküdött is rája:
Sirig hű lesz. Így tanítja
Az ő bibliája.
Bibliája első lapján
Halavány betűkkel
Öreganyó emlékében
Legszébb napja tűn fel.
Irva van ott: „Ma született
Édes fiunk Péter.“
És látja még kedves férjét,
Hogy előtte térdel, . . .

Hogy remegő kezeire
Örömkönyvek hullnak . . .
Hogy örült a szegény férfi
Ánnak a fiúnak —
És a gyermek kedves arca . . .
Most is mosolyg rája . . .
Ketten vannak, kik ismerték:
Ő, meg — bibliája.
Ezzel játszott a fiúcska . . .
Kis kezébe fogta —
S először is a Jézuskát
Szépen megcsókolta . . .
És hamisan egy tett, mintha
Olvasna belőle . . .
Édes emlék . . . mellé hull az
Öreganyó könyve.
Hogyne sirna, hogyne sirna!
Mi lett a fiából? . . .
Jaj ezzel a nagy kérdéssel
Istenével számol.
Beszoroták katonának,
Háboruba vitték
S onnan aztán nem tért vissza,
Meghalt-e vagy él még!

Ez a multja: férje adta,
Fia játszott vele —
Ez jövője, véle leszen
Közös sirba téve.
Ez a multja, ott szemléli
A szeretet képét . . .
Ez jövője, itt dicserik
Szerelmi hűségét,
S ez jelenje: él bizalma,
Vigaszt lel hitében . . .
Áldás van a bibliának
Minden betűjében.
Szigethy K.

Milyenek a férfiak?
16 éves korukban: sok beretvát ron-
tanak s még több regényt olvasnak.
17 éves korukban: első ízben szerel-
mesek „a sirig“, költeményeket faragnak,
kezdenek nem tanulni (ha ugyan addig
tanultak) s erősen dohányozni.
18 éves korukban: pedrik a bajnust,
ha nincs is, az írásban szívesen gyakorol-
ják magukat, a párbajnak sem ellenei s
igen hajlandók a „hütelen kedves“ miatt
főbe löni magukat (természetesen csak gon-
dolatban).
19 éves korukban: legujabb divat sze-
rint öltözködnek, suttetik a hajukat s már
két rendbeli viszonyuk van.
20 éves korukban: házasságról be-
szélnek, udvariasak és előzékenyek az
összes nővilág iránt, még a szobacizcu-
sokat sem véve ki.
21 éves korukban: asszonyba szeret-
nek s megvetéssel beszélnek a házasságról.
22 éves korukban: szívesen beszélnek
lovakról, kutyákról s kártyajátzmakról, kér-

köznek, — a feleséget már csak „asz-
zony“-nak szólítják, néha meg feltékenyek.
33 éves korukban: azt találják, hogy
az étel napról napra rosszabbul van el-
készítve s nevéteségeknek tartják balba
vagy színházba menni.
34 éves korukban: „sok családi gond“
ról beszélnek s itt-ott egy ősz hajszálát
tépnek ki.
35 éves korukban: beleszeretnek egy
fiatal hölgybe, otthon rosszkedvűek és duz-
zogók s valóságos zsarnokai a nőnek, a
gyermekeknek s a családtagoknak. Ha az
asszony ilyenkor csókot akar, azt mond-
ják: „Ugyan ne gyerekeskedjél lelkem!“
36 éves korukban: egy jó barátira
tesznek szert s udvarolnak a feleségnek.
Este aztán rendszerint a kasszinót látogat-
ják, vagy egy pohár borra mennek, ott-
hon ritkán maradnak.
Ezentul 25 éves korukat kívánják
vissza, de hiába! az „aranjezi szép napok“,
ha egyszer letlntek, soha sem va-
rázsolhatók többé vissza.
A többit aztán mindenki tudja.
A fonetika szerepe a
magyar nyelvben s a da-de
képző jogosultsága.
Irta: Szerdahelyi Adolf.
(Folytatás és vége.)
A magyar ragozás származását fel-
tűntető példákból kiltünk egyuttal az is,
hogy a szavak teljes tövének elmélete minden
alapot nélkülöz, s hogy a ragok magán-
hangzói nem pusztán kötőhangok, hanem
ragokhoz tartoznak, csakhogy illeszkednek

Igy volt ez 1868-ban. 1884-ben pedig a „Gott erhalte!“ magasztos hangjainál megbukattak Szent-Gothardon Helyt.

Adtak e közlemény — főleg azért is, hogy a történelmi hűség okáért némely tévedésed helyre igazítsuk.

Nevezetesen téves ezen közlemény azon része, mely szerint Helyt — Sásdon lett volna megválasztva Bittó Istvánnal szemben; s 1868-ik évben választatot meg először képviselőnek; mert Helyt Baranyamegye szentlőrinczi kerülete választotta meg 1870-ben — Matyus Mór az évben meghalt képviselője helyére, és Bittó István az 1869-iki választás alkalmával Szigetvárott bukkott meg Mednyánszky Sándor báróval szemben.

„Minta-község.“

Nevezetes dolgokat mond el a „F. Z.“ két egymást követő számban, mik a valóságnak éppen meg nem felelnek. Hü fordítása a cikknek ez:

„Egy minta-község Baranyamegyében. A magyar alföldön tett utazás nem tartozik az élet kellemetességei közé. Hosszra nyúlt rónában nem talál a vándor élő fát, bokrot, hűsítő árnyékot, üdítő forrást. Fáradt pilláinak nem kínálkozik egyéb, mint a távol ég és porlepte utak. Az egyforma természetben nincs változatosság, mindenütt a sivatagnak, az elhaló életnek ugyanazon benyomása. Ezen képpel egybeazonosítható általában falusi községeinkben a kormányzat. Csak ritkán talál az ember rendszeres viszonyokat és jól rendezett községi ügyeket, mint kellő munka s élmes vezetés gyümölcsét. A lakosok megszokottan járnak munkájuk után és habogy koresmában nem találkoznak, hogy maguknak szellemi hevítlést szerezzenek, és hogy megtudják, mi történik a városban és a nagyvilágban, vagy netán a faluban egy igazító jelenik meg vagy a végrehajtó, semmi sem kelti fel őket kábultságukból. Azonban, hála az égnek, nem így van mindenütt. Vannak kivételek. Mert vannak községek megyékben is, melyek szerencsésnek derék tanítóik, előre törekvő bírák és más élmes polgártársakkal bírnak, kik egyesített erővel fölvirágzásukon munkálkodnak, hogy legalább a község gyermekeinek jobb jövőt biztosítsanak, mint a minő jelenük. Egy ily községet akarunk következő sorainkban megbízható források után olvasóinknak bemutatni. Erkölszi stülédésük szomorú napjaiban kézzelrezen jól esik egyszerű már valami építést is hallanunk. A község, melyről szólunk: Duna-Szekesű.

Alig van egy második község a megyében, mely rövid két évtized alatt fíradhatlan tevékenység és szorgalmas munkásság által a jólétnek oly fokára emelkedett volna, mint e község.

Husz év előtt még szegény, mondhatnók megvetett község, mint a legjobb állású községek egyike áll és az urbéri viszonyok megváltoztatása által az urbéri birtokon kívül az uradalmi birtokok felét is megszerzte magának, eképp nem csak az összes községi, hanem az uradalmi jogok élvezetében is van.

Ezen átalakuláshoz az első lépés 1865-ben a szőlőválság által tetetett meg. Mig a szomszédközségek, melyek éppen oly szőlőmennyiséggel bírnak, mint Duna-Szekesű, dézmávaltsággal 100,000 frtnyi összegig fizetni kényserültek, Duna-Szekesű községe egészség útján — hat egymást követő évi részletben fizetendő 30,000 frton váltotta meg.

Ezen sikerült művelést ebrészt fel a községet alkáltságból és serkenté egyrészt a takarékoságra, másrésztől szaka-

datlan tevékenységre. Minek az lön következménye, hogy a község ebbeli kötelezettségének öt év alatt teljesen megfelelt. A jég megtörtetett.

A második lépés az emelkedésre 1869-ben történt a község azon kiegyezése, mely e század kezdetén az uradalom által a községgel szemben vezetett urbéri pernek véget vetett. Ezen kiegyezés, mely a már bíróság kimondott és a községre nézve kedvezőtlen ítéletet érvényen kívül helyezte, az urbéri viszonyokat a községre oly előnyössé tette, hogy egy telek után 15 hold legelőt, 8 hold erdőt és ezenkívül 300 és néhány hold felesleg földet kapott. 1870. évben, miután ezen kiegyezés keresztültvetett, a község a legelőföld egy részét egyeseknek kiosztá, mi által minden egyes tulajdonos tevékenysége még inkább fokoztaték.

A harmadik és döntő lépés 1872-ben történt, midőn az urbéri birtok felét, 37000 holdat 300,000 frton tulajdonul megvette. Ezen összeg készpénzben volt kifizetendő. Ez összeg beszerzésére a község az urbéri egyezség által kapott érdemnyiségét 145,000 frtrét adta el. De ez csakis 1873-ban történetett és sem előbb, sem utóbb nem eshetett volna meg, mert az erdőség legnagyobb részben száraz csucságas és évszázados tölgyekből állott. A hiányzó összeg kölcsön által a pécsi takaréktárból 21 évi törlesztésre vétetett föl. Ma, 10 év múlva, a község még csak 56,000 frttal adós.

A jólét napról napra növekedik. Fajdalom, a hét kövér esztendő után 7 sovány követtek. Az 1875., 1876., 1877., 1878., 1879., 1880. és 1881. évek a gazdák némely részeményét az évenként megújult áradások megsemmisítették.

A baromtenyésztés, mely a korábbi években oly szépen gyümölcsözött, fagypontra alá szállott, mert a szigeti legelő, mely egyesgedtül és végre vala használható állandó vízállással volt borítva. E vizállást a Ferenec-esatorna okozá, mely a törvényhozás által engedélyeztetett, hogy ezélfajra a Duna-ágot, az úgynevezett ó-Dunát, felhasználhassa. Mig máskori áradások után a víz az apály beállása után természetes lefolyásánál fogva az ó-Dunába folyt, miáltal mind e természetes lefolyásu esatornák betömtek, a szigeten megmaradt.

Duna-Szekesű lakossága belátta, hogy elpusztulása elmaradhatlan bekövetkezik, ha birtokát védgátak által az ár ellen nem védi meg. Miután éveken át részint és végre alakult társulattól, részint a kormánytól segítséget várt és ebbeli reményében esalatozott, végre 1882. évben elhatározta magát és egy év alatt 11 1/2 kilométernyi védgátat emelt 36,000 frt költséggel. Ezen munka f. évi május hó 27. és 28-án fellépvizsgáltatott és czélszerűsége ezen építkezésnek már június hó folyamában beigazoltatott, mert e hóban a víznek magas állása daczára a szigetet szárazan maradt.

Minthogy a kereskedelmi miniszterium által a községnek a révjog engedélyeztetett, azon eszme merült fel, hogy a védgát Baját s Duna-Szekesűt összekötő ország-utnak használtassék fel, mi által Pestmegyének alsó, s Bácsmegyének felső része, Baja szabad királyi városa és Baranyamegye közt, a virágzó kereskedés, mely semmiféle ország-utal nincs biztosítva, az év 3/4 részében parlagon állt, előtérbe nyomult. Ezen eszme, Duna-Szekesű községe által élesztve, megyének közgyűlése által melegen fölkaroltatott és az érdekeltek megék ez eszme megérlelésére fölhívtak; ezek maguk részéről küldöttséget is menesztettek, kik m. évi augusztus hó 24-én Baján egy összállásban egyhangul azon meggyőződést fejezték ki, hogy

Azonban a vitás kérdést tulajdonképp az képezi, vajjon igébből helyes-e és szabad-e a da-de képzővel új s különösen helyet jelentő névszókát képezni? Már pedig ezen kérdésre is határozottan „igen“-nel felelhetünk és állításunkat ösrégi szavak leszármaztatásával be is igazolhatjuk a következőkben.

E szónak: barom, régente ezen rövid alakja volt használatban: bar, s a bar által vont ekét így nevezték: bara, melytől aztán a vele foglalkozó földmives: bara-szt, vagyis paraszt elnevezést nyert. Tehát ezen kifejezésre: szántani, akkor ezen igét használhatták: barázni, (ekézni) s tehát ezen igétől: barasz, származott da képzővel ezen helyet jelentő ösrégi névszó: barázda, melynek értelme: barázott darab.

Ezen helynév: Várda, szintén igébből származik, mert e szó: vár, főnévnek tekintve olyan megerősített helyet jelent, hol az ellenséget bevárjuk és ennek várnia kell, míg oda bejuthat.

Igen érdekes a származása e szónak: csárdá. Van ugyanis egy tájszavunk: csárma, melynek jelentése: csévegő, fecsegő; tehát ezen igétől: csár-, származott szintén a da képzővel e szó is: csárdá, mely e szerint ennyit jelent: fecsegő hely.

Hogy a da-de képező eszközt jelentő szavakat is képez, s hogy a lágy d a jó hangzás tekintetéből minduntalan a kemény t hangra változik át, érdekesen tanúsítja a többi közt e két szó származása: szita és labda. Valamint ugyanis e szó: láda, a német „Lade“ szóból, egy a szita a német „Siebe“-ből származott, ekkép: szibe-sziba-szida-szita. Hasonlóképp a labda ma már ilyen alakú: lapta.

a tervezett ország-ut mind nemzeti, mind államgazdászati tekintetben szükséges, kívánatos és megbecsülhetlen következményül azért is az érdekel közgazatás a kormány szívére küsse az ország-ut kiépítését és azt a további lépések megtételére megkeresse.

1882-ben a baromtenyésztésben a hanyatlás megtörtetve, az ismét oly gyorsan felvirágzott, hogy manapság — a házi szűkséget és gazdasági munkákra szükséges marhákon kívül — a községnek a szigeten van három gulyája s egy ménese, melynek elsőjében a marhaállomány 2700, az utolsóban 720 darab.

A földek művelésében is észszert haladás mutatkozik a gépek használatában ott, hol a kézi munka sok időt rabol el. Ezen haladás oly általános, hogy például a községben ma már 9 cséplőgép működik és pedig 5 gőz- és 4 hajtó-csővel.

Ha ezen örvendetes átalakulás alapokait behatóbban kutatjuk, első sorban a lakosok körültekintő, fíradhatlan tevékenysége és munkakedvőben, takarékosága s jó zanságában találjuk. De mindezen ritka erények nem volnának, ha az egyetértés anyaga a községben nem uralkodnék. Ennek köszönheti fölvirágzását. Minden döntő lépésnél a legszebb egyetértés uralkodik és mindenki megbizik a vezetőben; mi annál inkább figyelmet érdemel, mert a lakosság magyarok, németek és szerbekből áll. Itt nincs ellenségeskedés a nemzetiség, a vallás miatt, ha zsidó vagy keresztény, nem jó tekintetbe, csak az ember becsületlen és szorgalmas teljesítése mint honpolgár kötelemét. Végül tagadni nem lehet, hogy az elismerés koronája e tekintetben a község két vezérfőriát illeti, kik két évtized óta lépésről lépésre a jólét és fölvirágzás elé vezérlik, kik aztán azért a lakosok hátrátszalán bízalmát is élvezik.

Végül a község e fölvirágzásának bizonyítékul legyen meg fölemlítve, hogy manapság egy negyed telek ezer forintot alul nem szerethet meg és pedig ház és beltelek nélkül, hogy mintegy másfél év óta árverés nem fordult elő s hogy általán véve bírói végrehajtás a legkritikább esetek közé tartozik; továbbá, hogy a község táviradi állomással bír, van gyógyszerárta, kaszinója, szóval mindene, mit csak a kor szelleme kíván és kívánhat.

Óriási fullentések!
(Vége. köv.)

Furcsa tanügyi intézkedés.

A „Pécsi Figyelő“ 30-ik számában ezeket olvassuk, a júl. 16-án tartott iskolaszki ülésről szóló tudósításában:

„Warga F. ig-tan. jelenti, hogy egészsége helyre állván, állását ismét elfoglaltatja.“

Zárjel alatt pedig ezen kitétel volt olvasható:

„Ezen így a szeptemberi ülésen lesz érdemlegesen elintézve.“

Megvalljuk, hogy ezen kitétel nem értjük, miért is felvilágosítást kérünk.“

Ha a tisztviselő v. tanító jelenti, hogy egészsége annyira helyre állt, mikép hivatalát ismét elfoglalhatja, akkor külön határozathozatalnak vagy intézkedésnek helyre nincs, hanem az illető jelentése egyszerűen tudomásul vétetik és ezzel az ügy végleges megoldást nyert.

A jelentés nem bocsátható vita alá, hisz a tanító különben is élethossziglan van választva. A jelentés pusztán azért történik, hogy a hatóság a pótlótékedést beszéltesse.

* Mi értjük! s hisszük, hogy a szeptemberi iskolaszki ülés után a t. czikkiről is érteni fogjuk. Különben megjegyezzük hogy az érintett tudósítás hű és korrekt leírása a tartott iskolaszki ülésnek. Szerk.

De legérdekesebb és leghatározottabban mellettünk szól Szekszárd (vagy Szegzárd) és Szeged városok nevének származása, mely következők: Szegzárda (tehát a „zárda“ szót már itt is feltaláljuk) — Szegzárd — Szekszárd. Az alföld híres városa pedig, mint tudjuk, ott épült, hol a Tisza a Marossal szögellik, s következőképp, a „Szeged“ névszó a „szigell“ igetből származhatott de képzővel, ekkép: Szigell-de — Szige-de — Sziged — Szeged; s valóban épen a szegediek még ma is teljes alakjában, elköptatás nélkül használják a község ezen kifejezéseikben: Szegedéből, Szegedhez, Szegedébe, Szegedétől stb.

A felhozott példákban eléggé látható, hogy ösrégi szavaink között is találunk olyan helyet jelentő névszókát, melyek da-de képzővel igébből vannak képezve. Következőleg:

ha jó szó a barázda, ugy jó a nyomda, járda;
ha jó szó a csárdá, jó a zárda, képezde.

S ha jó képezések ezek: Szög(1)de, Szegzárda, Szakadáda, Erdő-Szá(1)da, Veréde stb., jök ezek is: növelde, száll(0)da, ír(0)da, tan(0)da, óv(0)da, usz(0)da stb.; mert ezek sem a folyó eszekevs ezen igeneveitől: szálló, ír, óv stb. képezettek, hanem csak a jó hangzás ezélfából nyerték a képző elé a rövid ó köthangzót.

Ellenben abból, hogy a „fogadó“ jó szó, mert valóban befogadja az utast, még nem következik, hogy a szálló is jó szó; sőt ez határozottan rossz, mert nem az épület száll meg, hanem az utas, azért e szó ily értelemben véve logikátlan kifejezésnek mondható. Aztán a nép sem szállónak, hanem szállás-nak nevezi a megszállás helyeit, mint e helynév is: Szabad-

Városunkban is van rá példa, hogy egy belvárosi tanító, néhány évvel ezelőtt, tanév alatt 3 havi szabadságot nyert egészsége helyre állítására, s midőn meggyógyult, helyét ismét csöndesen elfoglalta. Más városi és megyei tisztviselők hasonlóképen hosszabb ideig betegeskedtek, de tudtukkal egyetlen sem esett meg, hogy jelentkezték hatóságilag, kritika tárgyává tetették volna. Nincs is rá törvény, vagy szabályrendelet a miniszterium részéről.

Ez úgynevel csak 2 alternatíva vehető föl. Ugyanis vagy háttérbe akarják szorítani az érdemes öreg tanitót, hogy másnak helyet adjon, vagy nagyon is megakadják őt kimélni, hogy hátralevő napjait nyugalomban tölthesse.

Bármit álljon is a dolog, az eljárás nem korrekt.

Az öreg tanító működése eddig kifogás nélkül volt, osztálya a legjobbak közé tartozott, tanítványai a középtanodákban a legkitűnőbbek sorából valók; hivatalos adminisztráció teendőit mind az elemi, mind a polgári iskolában hiba nélkül teljesítette. Azért nem hihetjük, hogy az iskolai eljárást a másikat jelentsen, mint azt, hogy kedvezően intézik el az ügyet az öreg tanító részére. Mert azon egyén, ki 45 év óta fáradozik a nevelés-oktatás rögös mezéjén és városunkban is 27 év óta sikerrel neveli és oktatja a gyermekeket; ki idejövetelekor a parlagon hevert városi tanügyi felvirágztatás körül tagadhatlanul érdemeket szerzett; ki első volt a szemléltető-oktatás és az írva-olvasás helybeli meghonosítás között; ki az éneket az akkori 4 osztályban több éven át díj nélkül tanította; ki hosszú évek során át vezérelt 100—120 tanulóval és nem kérte a párhuzamos osztály föllállítását, csak-hogy a várost a költségétől megkímélje; ki sokat ír, szüntelenül dolgozott, csupán azért, hogy jó iskoláink legyenek; az oly egyén méltányos eljárásra jogosan tarthat igényt, az kiméletes bánásmódot és tiszteletet érdemel.

De nem föltétlenül tovább. Föl fognak szólni az oly „Warga bácsi“ számolás hálás tanítványai, majd elmondják azok az öreg úr érdemeit, fíradhatlan buzgalmát, kitartását, lelkesültségét.

Budapesten, az ország fővárosában, a tanhatóság akkép tiszteli az öreg, érdemes igazgató-tanítókat, hogy fölmenti őket az osztály vezetésétől és csupán az iskolák felügyeletével bízzák meg őket, ezt ruházzák rájuk! És ezen felügyelet nem föltölleges, mert megtörténik különben, hogy egyik-másik tanító osztályában tanítás helyett ezikkirással vagy lapkereszkéssel foglalkozik, stb. Az igazgatók osztályaiban pedig a fővárosban segéd-tanítók alkalmaztatnak, kik azok helyett a tanítást végzik. Van a fővárosban 70—80 éves tanító is, de azért nem helyezik őket nyugalomba, hanem tiszteletben tartják érdemeiket és a főnébb vázoltam módon hasznosítják munkaejőket. És ez nemcsak az ügyre, de még a városi pénz tárra nézve is előnyösebb.

Egyébiránt alkalom adtán ismét hozzászólunk az ügyhöz.

A járványos kolera (hányás-zékelés) tárgyahoz.

Hivatalos tudósítások szerint a járványos kolera Toulon, Marseille- és több déli francia községben nagyban dühögött s még ma sem szűnt meg egészen; de tudva lévén az is, hogy a nyári időszakban nálunk, ha bár csak szórványosan fordul elő kolera nostras eset: a közönségnek nagyobb szolgálatot nem tehetnek, mintha a járvány természetére, a következő életrendi-és óvó eljárásra, melyek

erélyes és eszélyes alkalmazásával magát a ragályos fertőzés ellen megvérdheti, figyelmeztetem.

Az egészséges egyének legbiztosabban óvhatják magukat a kolera ragályos vesélyétől, ha a megszokott életrendet nem változtatják és mindenben a legszigorubb mértékletességet követik; ezzel párusulva jár a tisztaság a tiszta levegő és mérsékelt testmozgás, valamint az idő viszontagságaihoz képest a testnek kellő ruházata; e mellett tartásuk meg a kedély nyugalmát, bátorságot és jó kedvet.

Oly egyének, kik nagy hajlammal bírnak hasmenésre, oly ételektől, melyek náluk ezt előidézi szokták, tartózkodjanak és könnyen emészthető, de elegendő tápanyagot tartalmazó ételekkel éljenek.

1873-ban a kormány oly vidékre küldött járványorvosi minőségekben, hol a járványos kolera iszonyu pusztításokat vitt végre; vagy 600 beteg volt orvosi kezelem alatt, ekkor elég alkalmam volt a ragály tüneteit tanulmányozni: ezek ragályos étvágyhiány, rossz szájíz, étkektől undor, gyomornyomás, hangos haskörtöngés és hasmenésben nyilvánultak, melyekhez nyugtalanság, álmatlanság és nagy levertség érte a járul.

Ezek után hányás, égető szomjuság és kínos dermesztő görcsök, eleinte a lábikrában, később a test többi izmaiban. A vizelet-elválasztás nagymértvű apadása, némelykor teljes megszűnése, a beteg sajátságos arc kifejezése, kékes elszínezése; az érverés igen szapora, kicsiny és felette gyenge; a bőr meghidegült, az ujjakon meg is redőződik; a csengő hang rekedtté lesz; a légzés igen szapora, feltételes a mellett nehéz; a lehelet hideg.

Ezen körjelek elősorolása után egy hiszem, laikusnak is könnyű a járványos koleraiban szenvedőt felismerhetni, és azonnal orvosi segítyt igénybe venni, mihelyt valakin ily tünetek mutatkoznak.

Miud addig, míg hányásban a járvány nagyobb mérvben nem mutatkozik, a község azon része, kinek családjában a ragály pusztitást nem tett, a hatóság intézkedésével lábbal tapossa; ezt a józan gondolkodók a kellő örvendzályok alkalmazása teljesítésével, mely nem áll másból, minthogy a fertőtlenítésre (deszinfekcióra) nagy gondot fordít; mi által a baj hazánkba oly könnyen be nem csempészheti magát, ellensúlyozni a legfőbb feladata.

A fertőtlenítés áll kell helyezni, legalább minden 2 napban egyszer az árnyékszékeket és szemét-gödöröket; a fertőtlenítés vasgálic oldatával (1/2 kiló vasgálic 20 liter vízben feloldva) eszközöltessék.

Ez úgy hiszem nem nagy feladat és nagy hanyagás volna, ha bevárának a vesélyt.

Dr. Reisz Adolf,
gyakorló orvos, Siklóson.

Az új iptartórvény életbe léptetése.

Az új iptartórvény tudvalevőleg f. é. okt. hó 1-én lépett életbe. Az iptartórvény megbizottat megválasztására nézve a szakminiszter most a következő rendeletet intézi valamennyi megye közönségéhez:

Az új iptartórvény (1884. évi XVII. t. cz.) 167. §-a értelmében az első fokú iptartórvény működésében iptartórvény megbizottat támogatják, kiket ezen törvény 172-ik §-ának rendelete szerint az első fokú iptartórvény területén lakó iparosok (kereskedők) évenként választanak.

Választhatók csak azon iparosok (kereskedők), kik a választást megelőző évben legalább annyi III. osztályu kereseti adót fizettek, a mennyi az illető választási területen e czéllól, az iptartórvény meghallgatása után általán megállapították, vagy pedig, kik az 1881. évi XLIV. t. cz. alapján adómentességet élveznek.

Tekintettel arra, hogy a törvény f. évi október hó 1-én életbe lép s ennél fogva az iptartórvény megbizottat megválasztásának f. évi szeptember hó végéig meg kell történnie, felhívom a

zimmer, „Steigweg“, „Schwimmshule“ ellenben az ezeket helyettesítő egyszerű kifejezések: iroda, járda, uszoda stb. a magyar nyelv eredetiségéről, fejlődési képességéről és kifejezési közvetlenségül tesznek tanusagot.

Arra nézve pedig, hogy a magyar nyelvszellem az összetett és jelzős kifejezések, valamint általában a jelzők helyett a hol csak lehet összevont vagy képzett szavakat hoz létre, álljon itt még néhány példa:

vevő legény = vőlegény,
vevő fél = vőfél,
vevő asszony = men-asszony = menyasszony,
felső vég = felvég,
alsó szeg = alszeg,
felső ing = fersing,
borító lap = boríték,
kötő = kötény,
függő = függöny,
vevő lap = vevény,
kötelező levél = kötelezvény,
bizonyító levél = bizonyítvány,
igazoló levél = igazolvány,
nyugtató levél = nyugtatóvány,
borító darab = borda,
sétáló = inga, stb.

Hogy pedig a vány-vény képzőt nem a nyelvudósok alkották, bizonyítja az az tapasztalat, hogy a baranyamegyei nép az orgonafat orgovány-nak és a császár-kürtvét pusztóvány-n (azaz buzdulvány) kürtvénnek nevezi. Amde ezen helyneveket: Szegzárda, Szög(1)de, Erdő-Szá(1)da stb. szintén nem a nyelvudósok teremtették, s következőleg valamint a vány-vény képzőt, úgy a da-de helynévképzőt is a népnévtől kölcsönözte az irodalmi nyelv, minél fogva azok használatát nem lehet kifogásolni.

* Sőt a „szálloda“ kifejezés is leszármaztatható ebből: Erdő-Szá(1)da, mint Szeged ebből: Szög(1)de.

